

Kysely eläinavusteisesta terapiasta

Palveluntuottajille tehty kysely eläinavusteisesta kuntoutuksesta
15.12.2017–14.1.2018

Eija Haapala ja Tiina Suomela-Markkanen

Kysely eläinavusteisesta terapiasta

Palveluntuottajille tehty kysely eläinavusteisesta kuntoutuksesta 15.12.2017–14.1.2018

Kyselyn tarve

Eläinavusteinen terapia nousee ajoittain esiin Kelan vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen kuntoutussuunnitelmien suosituksissa.

Siksi Kela on

- tilannut kirjallisuuskatsauksen ja laadullisen tutkimuksen aiheesta
- tehnyt aiheesta verkkokyselyn 15.12.2017–14.1.2018 (www.kela.fi/yhteistyokumppanit/kuntoutus).

Kyselyssä saatiin vastauksia 70 henkilöltä.

Kysymykset olivat:

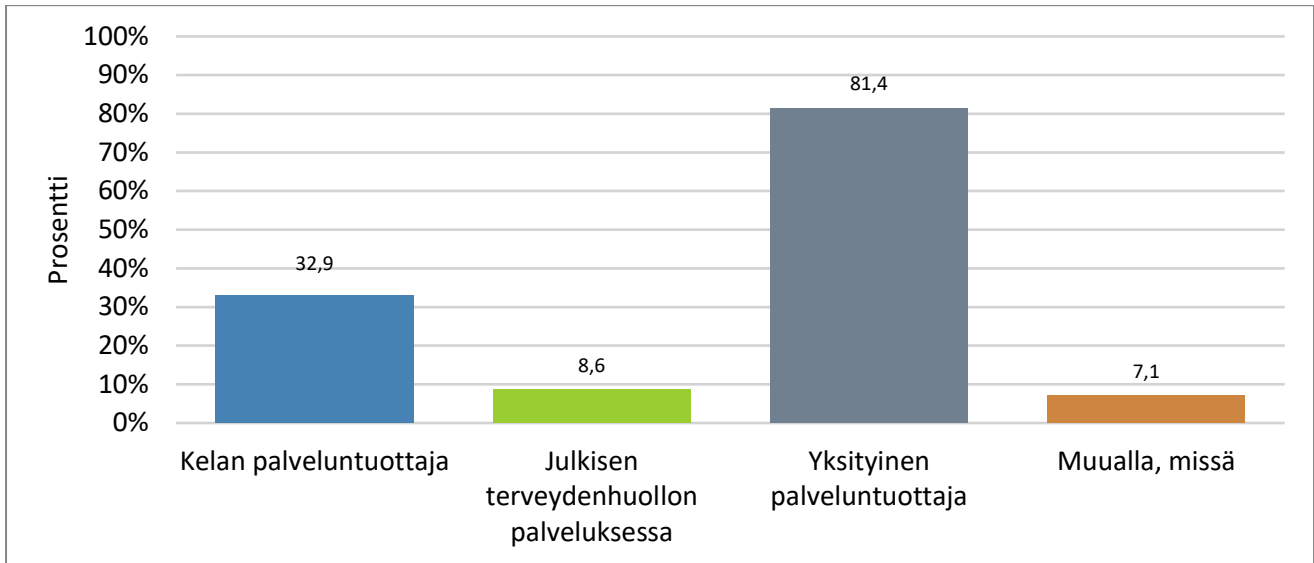
1. Missä organisaatiossa työskentelet eläinavusteisesti (Kelan palveluntuottaja; julkisen terveydenhuollon palveluksessa; yksityinen palveluntuottaja; muualla, missä)?
2. Mikä kuntoutus? (fysioterapia; musiikkiterapia; neuropsykologinen kuntoutus; puheterapia; psykoterapia; toimintaterapia; muu, mikä)
3. Kuntoutus asiakkaasi ovat (lapsia; nuoria; aikuisia)
4. Minkä eläimen kanssa olet tehnyt eläinavusteista kuntoutusta?
5. Missä tilanteissa mielestäsi eläinavusteinen kuntoutus on hyödyllinen?
6. Minkälaisia haasteita olet kohdannut eläinavusteisessa kuntoutuksessa?
7. Mitä erityistä huomioitavaa on eläinavusteisessa kuntoutuksessa?
8. Miten eläinavusteinen kuntoutus toteutuu käytännössä?

Kyselyn tulokset

1. Missä organisaatiossa työskentelet eläinavusteisesti

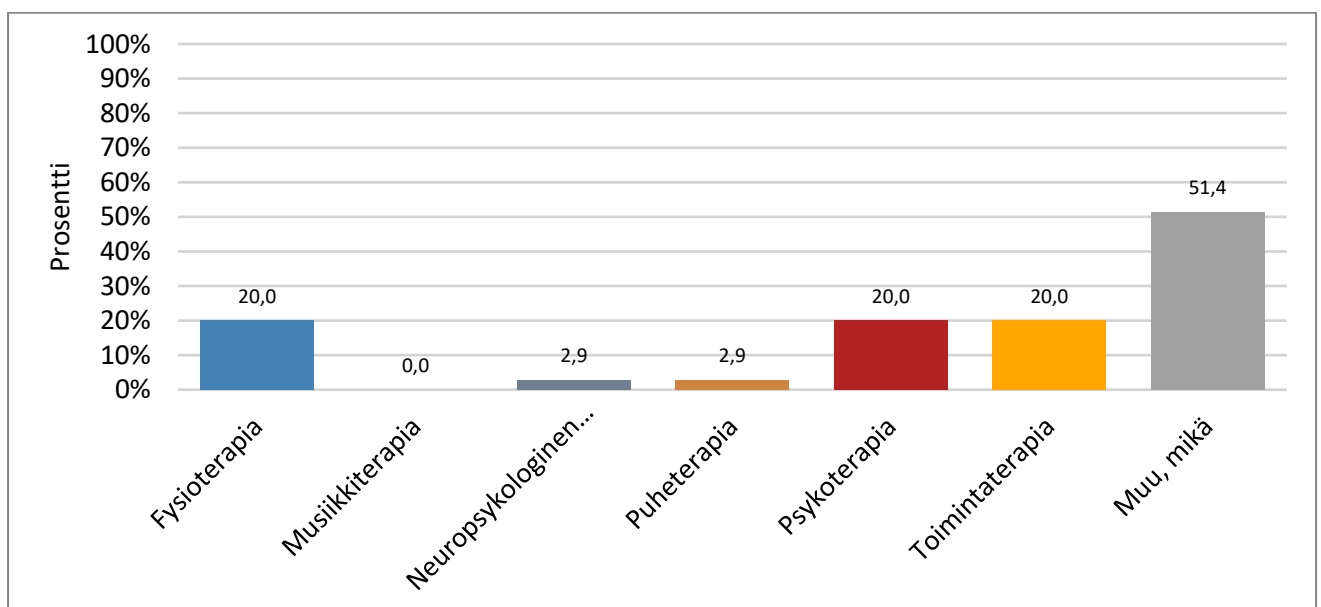
Vastanneista 23 oli Kelan palveluntuottajia, 6 julkisen terveydenhuollon toimijoita, 57 yksityisiä palveluntuottajia ja 5 työskenteli muualla (Valteri-koulussa 2, Kirkkopalvelut Ry Perhekuntoutus Valonassa 1, ESR-rahoitteisessa kehittämishankkeessa 1 ja yksi ilmoitti työskentelevänsä kasvatus- ja perheneuvolassa, sairaanhoitopiirissä)

Kysely eläinavusteisesta terapiasta

2. Mikä kuntoutus?

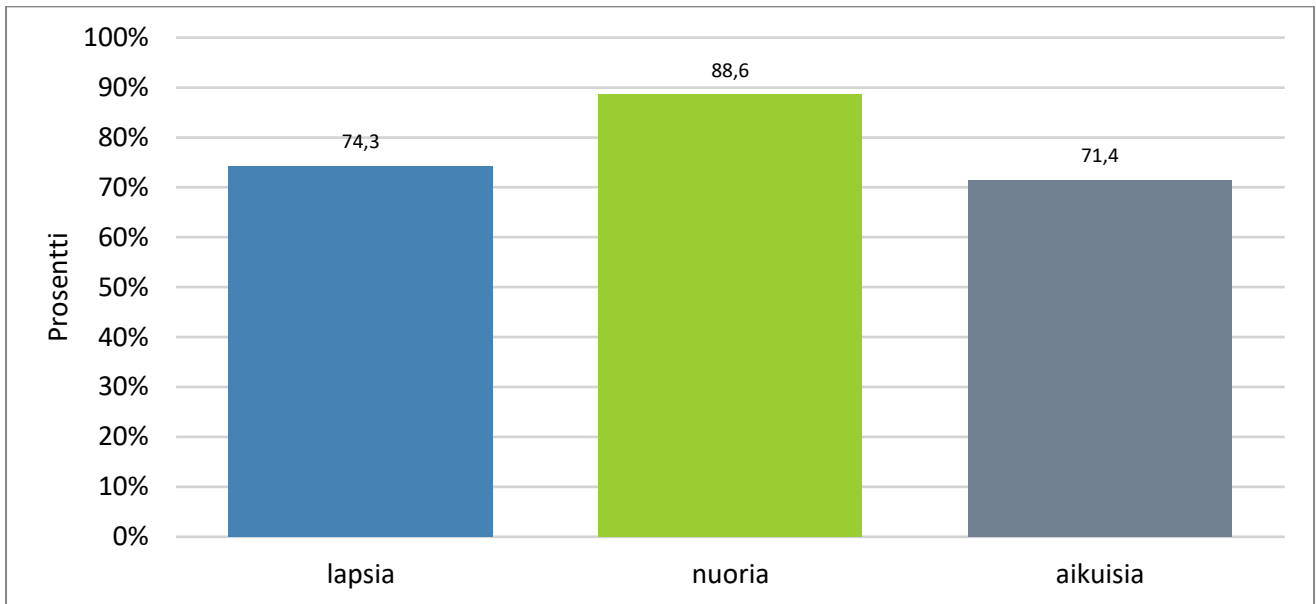
Vastaajista 46 ilmoitti tekevnsä kuntoutustyötä. Suurin osa heistä oli fysioterapeutteja. Kaikista terapiamuodoista (musiikkiterapiaa lukuun ottamatta) saatiin vastauksia. Kaikista vastaajista 36 ilmoitti tekevnsä muuta kuin kuntoutusta: sosiopedagogista hevostoimintaa (18), palveluasumiseen liittyvää toimintaa (1), neuropsykiatrista valmennusta (3), eläinavusteista toimintaa (2), psykologin vastaanottoa(1), ratkaisukeskeistä terapiaa (2), psykiatrista ratsastusterapiaa (2), lastensuojelun perhekuntoutusta (1), sosiaalista kuntoutusta (1), EASEL-tunnetaitovalmennusta (kehitysvammahuollossa, lastensuojelussa sekä mielenterveys- ja fyysistä kuntoutusta tarvitseville asiakkaille) (1), logo art –taideterapiaa (1), vammaisratsastuksen ohjausta (1), psykiatrista sairaanhoitoa (tunne- ja vuorovaikutusvalmennusta)(1), sekä toimintaa koulun yläasteella(1).

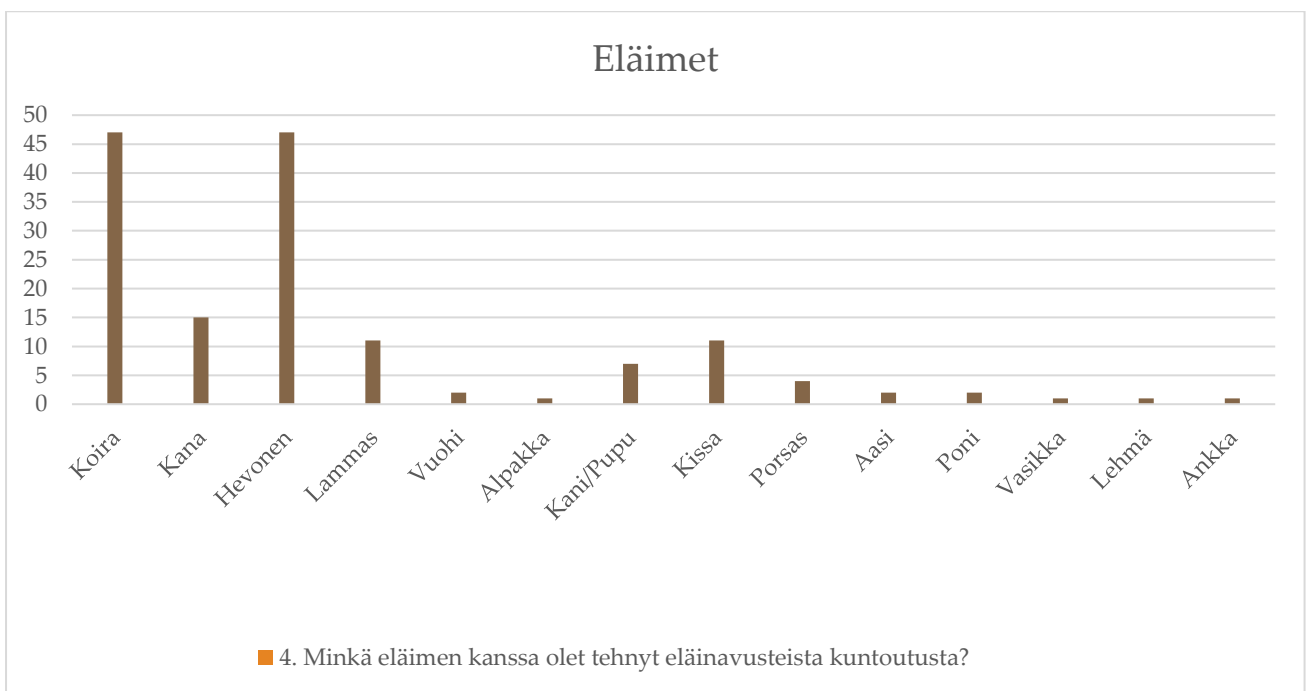

3. Kuntoutus asiakkaasi ovat

Kyselyyn vastanneiden elänavusteista kuntoutusta toteuttavista asiantuntijoista kertoi, että suurin osa kuntoutujista on nuoria tai lapsia. Kuitenkin vastausten perusteella näyttäisi olevan myös aikuisia kuntoutujia lähes yhtä paljon kuin lapsia.

4. Minkä eläimen kanssa olet tehnyt elänavusteista kuntoutusta?

Vastausten perusteella koira ja hevonen ovat yleisimpiä eläinavusteisessa kuntoutuksessa, molemmista tuli 47 eri mainintaa. Myös kanojen, lampaiden, kaniin, kissojen ja porsaiden kanssa työskenneltiin. Lisäksi vuohi, alpakka, aasi, poni, vasikka, lehmä ja ankka sai muutaman maininnan.

Eläinten koulutuksista esiin nousi Koirat kasvatus- ja kuntoutustyössä ry:n sekä Suomen Karva-Kaverit ry:n järjestämät koulutukset.

5. Missä tilanteissa mielestäsi eläinavusteinen kuntoutus on hyödyllinen?

Vastauksista nousi esiin se, että eläin voi olla hyödyllinen monenlaisista sairauksista ja vammoista potevien kuntoutuksessa. Eri diagnoosiryhmistä oli mainittu neuropsykiatriset häiriöt (mm. ADHD, autismin kirjon häiriöt), psykiatriset sairaudet (mm. masennus, syömishäiriö, kehonhahmottamiseen liittyvät psykologiset vääristymät, traumat, tunnetaitoihin liittyvät vaikeudet, itsetuhoisuus, pelkotilat ja pakko-oireet sekä käytöshäiriöt ja aggressiivisuus) neurologiset sairaudet (mm. CP-oireyhtymä, MS, Parkinsonin tauti, AVH, aivovammat ja selkäydinvammat), erilaiset kehitykselliset häiriöt, (mm. kehitysvammat, monimuotoiset kehityshäiriöt, neuropsykiatriset oireet, sensomotoriset ja aistisäätelyn häiriöt) sekä vuorovaikutukseen ja kommunikaatioon liittyvät sairaudet (mm. mutismi, kielellinen erityisvaikeus ja vuorovaikutuksen ongelmat). Mainintoja löytyi myös siitä, että eläinavusteinen työskentely auttaa kipuasiakkaita, jännittäjiä, yksinäisiä, ylipainoisia, muistisairaita ja syrjäytyneitä. Se auttaa myös syrjäytymisen ehkäisyssä.

5.1 Eläimen tuoma hyöty

Vastaajat kertoivat, että eläin on yksi terapian osapuoli. Sen myötä kuntoutuksen erilaiset ilmiöt laajenevat. Eläin saa kuntoutujan innostumaan, ja terapia tehostuu. Koko prosessi tehostuu, sillä myös vanhemmat osallistuvat helpommin eläinavusteiseen kuntoutukseen. Kuntoutuja saa eläimeltä välitöntä ja rehellistä sanatonta palautetta. Kuntoutujan on helpompi ottaa se vastaan kuin terapeutin palaute. Eläin voi auttaa esimerkiksi myös koirapelkoon, ja se voi olla väline palkitsemiseen. Motivaatio kuntoutukseen kohenee (24/70), ja kuntoutuja uskaltaa, hahmottaa tai jaksaa tehdä harjoitteitaan paremmin eläimen kanssa kuin ilman. Eläimen kanssa toimiminen ja ulkona oleminen motivoivat asiakkaita. Eläimen kanssa työskentely on kuntoutujalle kokonaisvaltaista ja elämyksellistä harjoittelua. Eläinavusteinen terapia on myös toiminnallista terapiaa. Monesti se voi olla myös kustannustehokkaampaa: lyhyessä ajassa voidaan saavuttaa enemmän kuin esim. pitkällä fysioterapiajaksoilla.

Kuntoutujat, joilla on estynyt persoonallisuus pääsevät harjoittelemaan eläimen kanssa sosiaalisia taitojaan ja kehittämään vuorovaikutustaan (27/70). Eläimen kanssa on luonnollista harjoitella vastavuoroista yhteistyötä ja kaverisuhteita.

Kun kuntoutujalla on mutismi, eläinavusteinen kuntoutus on sopiva muoto. Sanaton kommunikaatio eläimen kanssa helpottaa terapiatilanteita. Eläimen kanssa puuhatessa sanoja tulee lisää, ja kertova puhe lisääntyy myös arjessa.

Kuntoutujat pääsevät eläinten kanssa ja niiden välityksellä tunnistamaan omia tunteitaan, kokemaan erilaisia tunteita ja tunnetiloja, kuten iloa, levollisuutta ja rauhoittumista. He oppivat puhumaan tunteistaan. Eläin myös rauhoittaa terapiatilanteita. Kuntoutujat oppivat uskomaan omiin kykyihinsä, ja heidän itsetuntonsa ja itseluottamuksensa vahvistuu. Empatian kyky, pystyvyys ja luottamus lisääntyvät. Oman toiminnan tarkkailu ja hallinta kehittyvät. Keskittymiskyky vahvistuu. Kuntoutujat voimaantuvat ja rohkaistuvat. Ikävien asioiden sanoitus on myös eläimen avulla helpompaa. Eläin voi toimia peilinä asiakkaan omille oivalluksille itsestään.

Kyselyyn vastanneet nostivat esiin myös sen, että kuntoutujien toiminnanohjauksen taidot, toiminnan suunnittelu ja eteneminen, hahmottaminen, jaettu tarkkaavuus, muisti, tarkkaavaisuus ja keskittyminen kehittyvät. Kuntoutuja saa voimaannuttavia kokemuksia oppimisesta ja onnistumisesta.

Motorisen toiminnan harjoittelu eläimen kanssa on motivoivaa ja tehokasta (mm. vartalon hallinta ja tasapaino, 15/70 vastauksessa). Erikseen nostettiin esiin se, että kävelyn harjoittaminen on luonnollista eläimen (esim. koiran) kanssa. Hevosen rytmikäs liike aktivoi ja rentouttaa lihaksia. Eläimen kanssa toimiessa voi harjoitella molempien käsien käyttämistä. Eläintä hoitaessa tulee erilaisia luonnollisesti sensomotorisia harjoitteita, taktiiliharjoitteita, hienomotoriikkaa (näppäryys, tarkkuus) ja silmä-käsi koordinaatiota kehittäviä toimintoja.

Eläinavusteisesti voi harjoittaa päivittäisiin toimiin liittyviä asioita, esimerkiksi hygienian, ruoan, omasta hyvinvoinnista huolehtimisen ja levon merkitystä sekä kouluun lähtemistä. Elämänlaadun parantamiseen liittyviä mainintoja oli myös vastauksissa. Todettiin, että arkipäivän askareita haittaavia ja elämänlaatua heikentäviä asioita pystyttiin käsittelemään eläinten välityksellä.

Koira tuo tilaan rauhallisuutta, leikkisyyttä ja tässä hetkessä olemista. Eläimestä voi tulla ystävä yksinäiselle. Näin eläin vähentää yksinäisyyttä. Eläin voi myös rohkaista kuntoutujaa sekä antaa onnistumisen ja pystyvyyden kokemuksia. Yleinen hyvinvointi lisääntyy, kun toimii eläimen kanssa.

6. Minkälaisia haasteita olet kohdannut eläinavusteisessa kuntoutuksessa?

Usein eläinavusteisen (mm. hevosavusteisuus) kuntoutuksen toimitilat ovat pidemmän matkan päässä. Tällöin kuntoutujan kuljetus ei aina järjesty tai on vaikeaa. Vastausten perusteella sopivien tilojen löytämiseen ja terapian aikatauluttamiseen liittyi haasteita.

Kustannukset olivat suurin yksittäinen haaste eläinavusteiseen kuntoutukseen pääsemisessä (16/70 vastauksessa). Eläinavusteinen kuntoutus on kalliimpaa, koska palveluntuottaja joutuu

huomioimaan hinnassa myös eläimen kulut. Kuntoutujalla ei aina ole mahdollisuutta maksaa eläinavusteisen terapian kustannuksia, ja vastaajien mielestä maksajatahot ovat kitsaita eivätkä aina ymmärrä terapian hyötyjä. Sosiaali- ja terveydenhuollossa puuttuu myös tietoa ja ymmärrystä eläinavusteisesta terapiasta ja sen tehokkuudesta. Eläinavusteisen kuntoutuksen lopullista kustannustehokkuutta ei osata huomioida.

Allergiat ja eläinten pelkääminen tai arastelu tuotiin esiin joissakin vastauksissa. Terapian edetessä ne ovat voineet helpottuakin tai terapiaa on haluttu jatkaa allergiasta huolimatta.

Ihmisten asenteet ja mielikuvat eläinavusteisesta terapiasta mainittiin vastauksissa haasteina, samoin oma mukavuuden halu (helpompaa istua lämpimässä toimistossa kuin lähteä ulos). Sääolot ovat haaste, tai ainakin ne asettavat vaatimuksia sekä terapian toteuttajalle, että kuntoutujalle.

Suunnittelu on joskus haastavaa, koska eläimillä on myös erilaisia päiviä ja mielentiloja. Juuri sovittu aika ei välttämättä sovi eläimelle, vaan se haluaa olla rauhassa tai juuri silloin innostuu rajuun leikkiin. Eläin ei ole työkalu vaan elävä ja ajatteleva, jolla on hyvät ja huonot päivänsä. Eläimen sairastumisesta aiheutuva muutos voi olla pettymys kuntoutujalle.

Eläinavusteinen terapia on terapeutille raskaampi kuin kahdenkeskinen terapia, koska on ylläpidettävä yhtäaikaista useampaa vuorovaikutussuhdetta.

Monet vastaajat nostivat esiin sen, kuinka eläimen valitseminen ja soveltuvuus kyseiseen työhön on erityisen tärkeää. Eläin ei tee itsenäisesti terapiaa, vaan on terapeutin työpari ja apulainen, mikä kuitenkin vaatii terapeutilta huomattavasti enemmän osaamista ja ymmärrystä kuin ilman eläintä toteutettava terapia. Eläinavusteista terapiaa voi tehdä vain terapeuttikoulutuksen saanut laillistettu terapeutti. Kuntoutuksessa mukana olevien eläinten koulutuksen on oltava laadukasta. Eläinten hyvinvoinnista ja levosta suhteessa asiakastyöhön on oltava tarkka ja hyvin tietoinen. Pelkkä eläinrakkaus ja innostus sekä hyvä tahto eivät johda laadukkaaseen kuntoutusprosessiin. Eläinavusteisen kuntoutuksen kulmakivenä on hyvä ammattitaito omassa perusammattissa ja siihen liittyvä riittävä osaaminen kuntoutuksessa mukana olevan eläimen lajiominaisuuksista ja koulutuksesta.

Erään vastaajan mielestä ehdoton lähtökohta on ihmisen oma halu ja kiinnostus toimia eläinten kanssa, kaikki muut haasteet voidaan voittaa.

7. Mitä erityistä huomioitavaa on eläinavusteisessa kuntoutuksessa?

Vastaajat nostivat esiin sen, että eläimen tulee olla tehtävänsä koulutettu ja toimintaympäristön tulee olla perusturvallinen. Eläimiä kuntoutustyössä käytävillä tulee olla ammattitaitoa terapeutin koulutus ja terapian viitekehys, kun terapiaa annetaan. Terapeutin täytyy osata tulkita tilanteita ja eläintä. Hänen tulee soveltua ohjaajaksi. Avustajien soveltuvuus ja vahva perehdytys toimintaan nousi esiin 10 %:ssa vastauksista. Toivottiin, että kuntoutusmuodon uskottavuus paranisi ja varsinkin

vaihtelevaan toimijoiden työn laatuun saataisiin yhtenäinen linja. Lisäksi palvelun ostajan tulisi ymmärtää mitä, miksi ja keneltä hankitaan.

Vastaajien mielestä eläimen tulee soveltua terapiatyöhön (25/72) ja eläimen tulee olla koulutettu (16/72). Eläimen hyvinvoinnista kannettiin huolta 19 vastauksessa. Turvallisuutta korostivat 32 vastaajaa. Kolmessa vastauksessa todettiin, että vakuutuksien tulee olla kunnossa. Terapia- ja toimintatilojen tulee olla asianmukaiset ja turvalliset.

Eläinavusteiseen toimintaan ehdotettiin AVIn valvontaa laatu-, turvallisuus- ja eläinten hyvinvoinnin kysymyksissä. Vastauksissa kaivattiin myös valtakunnallisia kriteerejä eläinavusteiseen terapiaan tai toimintaan. Ehdotettiin myös eläinavusteisen toiminnan kuvaamista, riskikartoitusta ja turvallisuussuunnitelman tekemistä.

Eläinavusteista työtä tai kuntoutusta tekevät hyvin monet tahot. Myös koulutustaustat vaihtelevat. Erään vastaajan mielestä pelkkä terapiakoulutus ei ole riittävä tae turvallisen ja asianmukaisen eläinavusteisen terapian tekemiseen. Hänen mukaansa tarvitaan myös vahva koulutus kyseisen eläimen käyttämisestä terapian apuna. Hän näkee tämän tärkeänä niin asiakkaan turvallisuuden kannalta kuin myös eläimen oikeuksien kannalta. Hän kirjoittaa, että pitää olla hyvä tietopohja ja kokemus, jotta eläin ei ole pelkästään väline.

Eräs vastaaja toteaa, että nykyinen valtava eläinavusteisuuden suosio ja julkisuus tuovat alalle monenlaisia yrittäjiä. Valvovan tahon tulisi olla hyvin perillä kyseisen eläimen soveltuvuudesta, sen elinolosuhteista, koulutuksesta ja siitä, miten työtä tehdään niin, että eläinavusteiset toiminnot pysyvät jossain järkevissä rajoissa ja asiantuntevissa käsissä.

Eräs vastaajista otti kantaa siihen, että yhteiskunnassa tulee ymmärtää ero eläinavusteisen toiminnan ja eläinavusteisen terapian välillä. Kansainvälinen luokittelu AAA ja AAT (Animal Assisted Activity ja Animal Assisted Therapy) on hyvä pohja eronteolle. Kun puhutaan kuntoutuksesta tai terapiasta, pitää huomioida toimijan riittävä koulutus.

Useassa vastauksessa tuli esiin ehdottomana edellytyksenä se, että valvova taho laatisi eläinavusteiseen kuntoutukseen laatukriteerit, turvallisuusasiakirjat ja turvallisuussuunnitelmat. Eläinavusteisessa toiminnassa on tärkeää palveluntuottajan ammattitaito ja tehtävään koulutettujen hevosten kohdalla. Palveluntuottajan pitää tietää, mitä tekee ja miten. Palveluntuottajan tulee huomioida ja kartoittaa mahdolliset riskit. Eläinten hyvinvoinnista tulisi olla selkeät kriteerit, ja palveluntuottajalla tulisi olla resurssit huolehtia eläinten hyvinvoinnista. Turvallisuusasiakirjat on päivitettävä, ja ensiaputaitojen päivittäminen myös tärkeää. Työnohjauksen järjestäminen ja palveluntuottajan ammatillisen osaamisen ylläpitäminen nostettiin myös esille vastauksessa. Eräs vastaaja pohtii, että osa palveluntuottajista voi tarjota toimintaa harrastustoimintana esimerkiksi muun työnsä ohessa, mutta eläinavusteista kuntoutusta ammatikseen tekevän on oltava ammattilainen ja huomioitava turvallisuus ja ensiaputaidon ylläpitäminen. Laadusta kertoo muun muassa Suomen Ratsastajainliiton jäsentälliluokitus: Hevosavusteiset palvelut on luokitus, joka myönnetään talleille, jotka tekevät hevosavusteista kuntoutusta laadukkaasti, ammattitaidolla ja

valvotusti. Vastaaja uskoo, että nämä ammattilaiset kykenevät tarjoamaan palvelua tuloksellisesti, milloin yhteiskunnan veroeurot kohdentuvat hyvin.

Yksi vastaajista on huolissaan siitä, että muun muassa tutustumiskurssin (lyhytkurssi 5 op.) käyneet markkinoivat toimintaansa. Yksi vastaaja kirjoittaa olevansa tarkka ja ylpeä ammattitaidostaan, tallin turvallisuudesta ja tuloksista, joita hänen asiakkaansa saavuttavat. Asiakkaalla on oikeus tuloksiin, ja se on myös turvattava.

Kuntoutusprosessi pitäisi saada nivottua asiakkaan kokonaisvaltaiseen kuntoutumisprosessiin. Nyt se jää usein irralliseksi. Terapian tulee olla asiakkaalle sopivaa, suunnitelmallista ja tavoitteellista sekä ennen kaikkea sekä eläimelle että asiakkaalle turvallista. Kuntoutujan allergiat ja mahdolliset eläinpelot tulee huomioida, ja ne voivat olla myös eläinavusteisen kuntoutuksen este.

Yksi vastaajista piti tarpeellisena seurantatutkimuksia. Vaikuttavuutta olisi tutkittava koko ajan. Kelan sekä sosiaali- ja terveydenhuollon tulisi ymmärtää eläinavusteisen terapian ja toiminnan kustannusvaikuttavuus ja -tehokkuus. Kaksi (2) mainintaa löytyi siitä, että tällä hetkellä myönnetään vain lyhyet terapiajaksot, milloin tulos jää vaatimattomaksi. Kuntoutus päättyy ennen kuin asetettuihin tavoitteisiin on päästy. Kahdessa vastauksessa eläinavusteisen toiminnan ja terapian todettiin olevan kustannustehokasta.

8. Miten eläinavusteinen kuntoutus toteutuu käytännössä?

Vastauksissa kerrottiin ilahduttavan usein, että eläinavusteinen kuntoutus on usein kuntoutussuunnitelman tai asiakassuunnitelman pohjalta lähtevää tavoitteellista toimintaa. Eläinavusteinen terapia suunnitellaan etukäteen ja arvioidaan, sopiiko eläin toimimaan kuntoutujan kanssa. Eläinavusteinen kuntoutus tapahtuu eläimen ympäristössä tai asiakkaan arjessa. Ratsastusterapia ja sosiopedagoginen hevosavusteinen toiminta tapahtuvat talliympäristöissä. Hevosta käytetään monin eri tavoin kuntoutuksessa. Hevosen kanssa toteutetaan yhteisöllistä, kokonaisvaltaista ja osallistavaa toimintaa. Hevosen avulla näytetään niiden asioiden tärkeys, joista oma hyvinvointi syntyy: esimerkiksi puhtaus, terveellinen ravinto, säännölliset ruoka-ajat, sopiva liikunta ja riittävä lepo.

Terapeutit, jotka toimivat koiran kanssa, ilmoittivat, että he voivat työskennellä toimitilojensa lisäksi muun muassa lapsen koulussa. Harjoitteet eläimen kanssa ovat hyvin erilaisia: eläinten toiminnan havainnoinnista agilityradan valmistamiseen tai eläimen hoitotoimiin tai ratsastamiseen. Toteutus riippuu asiakkaasta ja hänen kuntoutumistavoitteistaan, mutta myös eläimestä, joka terapeutilanteessa on. Terapia voi olla käden motoriikan harjoittelua, kuten makupalojen pienentämistä, koiran opettamista käsimerkeillä, lelujen heittämistä (otteet) tai hoitotoimenpiteitä. Se voi olla koiran kanssa jumpparadalla touhuamista, koiran silittämistä ja siitä keskustelua, koiran opettamista, yhteistä leikkiä koiran kanssa, makupalojen piilottamista, koiralle lukemista tai

piirtämistä tai koiran kanssa kävelyä. Ratsastusterapia toteutuu hevosen, avustajan ja terapeutin yhteistyössä asiakkaan tavoitteet ja toiveet huomioiden.

Eläimen, terapeutin ja kuntoutujan vuorovaikutus mahdollistaa monipuolisesti kuntoutujan toiminnan, kiintymyssuhteen rakentamisen, ja vuorovaikutuksen havainnointia ja harjoittelua. Eläimen ollessa toiminnan mielekäs kohde kuntoutuja sietää helpommin vaikeiden asioiden esille nostamisen eikä psykoterapeuttinen keskustelu ole niin vaativaa kuin muussa vastaanottotilanteessa.

Terapioissa painottuu toiminnallisuus ja vuorovaikutus. Tavoitteet ja työskentelyn eteneminen kirjataan ja kuntoutusjakson jälkeen tehdään terapiapalaute. Eräs vastaaja kertoi opettavansa koiraa asiakkaan tavoitteiden ja tarpeiden mukaan. Eläinavusteinen kuntoutus voidaan toteuttaa sekä yksilö- että ryhmämuotoisena.

Koira-avusteista terapiaa varten tulee maksusitoumus tai moniammatillisessa palaverissa ehdotetaan koira-avusteista jaksoa tiettyä kuntoutujaa varten. Terapeutti tutustuu kuntoutujan terapiatavoitteisiin ja taustatietoihin ja suunnittelee koiran kanssa tehtävät harjoitteet. Tarpeen mukaan hän opettaa koiralle uusia taitoja, jotta kuntoutuja onnistuu suunnittelemisensa harjoitteissa. Toisessa vastauksessa kerrottiin, että asiakkaiden omat lemmikit ovat tervetulleita terapiaan mukaan. Terapian valmisteluun panostettiin: prosessi etenee kuntoutuskoirakoulutuksen mukaisesti, ja ensikohtaamiset ja terapiatilanteet valmistellaan hyvin tarkasti.

Toivomus olisi, että asiakassuhde jatkuisin vähintään 6 – 12 kuukautta ja että tapaamisia olisi kerran viikossa tai joka toinen viikko. Näin saadaan luotua luottamuksellinen suhde ja jatkumo tavoitteiden saavuttamiseksi sekä jalkauttamiseksi myös kuntoutujan arkeen.

Eläinavusteisen kuntoutuksen arvioitiin toteutuvan huonosti sen suhteen, että on alueellinen ja taloudellinen eriarvoisuus palvelujen saatavuudessa. Eräs vastaaja totesi, että sosiaalipedagogisen hevostoiminnan saaminen Kela-korvauksen piiriin olisi merkittävä askel ehkäisevän ja kuntouttavan toiminnan vakiinnuttamiseksi. Se myös tukisi ammattimaista yrittäjyyttä.

9. Pohdinta

Eläinten käyttö kuntoutuksessa ja muussa toiminnassa on lisääntymässä. Kuntoutukseen osallistuu eri eläinlajeja kanista hevoseen. Mukana voi olla myös perheen kotieläimiä, esimerkiksi havainnoinnin tai taktiilisen harjoittelun yhteydessä ja osamenetelmänä.

Kaikilla kyselyyn vastanneista ei ollut terapeutin koulutusta. Siksi eläinavusteisuuden voi jakaa eläinavusteiseen terapiaan ja eläinavusteiseen toimintaan. Kansainvälinen luokittelu AAA ja AAT

(Animal Assisted Activity ja Animal Assisted Therapy) on hyvä pohja eronteolle. Vastausten perusteella voidaan ajatella, että eläimistä on kuntoutuksessa hyötyä monen ikäisillä sekä monissa sairauksissa, häiriöissä ja oireissa. Tärkeänä asiana vastauksissa nousee esiin terapeutin koulutus, terapeutin viitekehys, koulutus eläinavusteisuuteen sekä eläimen sopivuus ja koulutus terapiatyöhön. Vastaajat nostavat esiin myös kuntoutujien ja eläimen turvallisuudesta ja hyvinvoinnista huolehtimisen.

Vastauksissa tulee esiin selkeitä yhteiskunnallisia haasteita. Tarvitaan eläinavusteista toimintaa valvova taho, joka laatisi eläinavusteiseen kuntoutukseen laatukriteerit, turvallisuusasiakirjat ja turvallisuussuunnitelmat. Niiden päivittämisestä olisi oltava säädös. Eläinavusteisen toiminnan palveluntuottaja tulisi velvoittaa ensiaputaitojen johdonmukaiseen päivittämiseen. Myös eläinten hyvinvoinnista tulee laatia selkeät kriteerit. Eläinavusteisen toiminnan ja terapian järjestämisestä ja työnjaosta sekä vaikutuksen arvioinnista tarvitaan yhteistä keskustelua.